ARREST VAN HET HOF
VAN 23 OKTOBER 1975 [1]

Matisa-Maschinen-GmbH
tegen Hauptzollamt Berlin-Packhof
(Verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door het Finanzgericht Berlin)

Zaak 35-75

Samenvatting

1. *Prejudiciële vragen — Bevoegdheid van het Hof — Afbakening (EEG-Verdrag, art. 177)*

2. *Gemeenschappelijk douanetarief — Indeling van goederen — Uitlegging — Ontbreken van gemeenschapsrechtelijke bepalingen — Gezag van de toelichtingen en de indelingsadviezen, voorzien in het Verdrag inzake de nomenclatuur van Brussel*

3. *Gemeenschappelijk douanetarief — Indeling van goederen — Motorwagen in de zin van tariefpost 86.04 — Uitlegging*

1. Het Hof is in het kader van artikel 177 niet bevoegd een communautaire regel op een bepaald geval toe te passen, doch kan aan de nationale rechter wel interpretatiegegevens met betrekking tot het gemeenschapsrecht verstrekken, die voor hem van waarde kunnen zijn bij de toepassing van deze regel.
2. Zolang gemeenschapsrechtelijke bepalingen ter zake ontbreken komt aan de toelichtingen en de indelingsadviezen, voorzien in het Verdrag inzake de nomenclatuur voor de indeling van goederen in de douanetarieven, het gezag toe van waardevolle hulpmiddelen bij de uitlegging der posten van het gemeenschappelijk douanetarief.
3. De term „motorwagen" in post 86.04 van het gemeenschappelijk douanetarief moet aldus worden uitgelegd dat daaronder mede zijn begrepen voertuigen met eigen beweegkracht voor het onderhoud van spoorbanen, voorzien van één of meer motoren die dienen voor het snel en geheel zelfstandig voortbewegen van de voertuigen langs de spoorbaan.

In de zaak 35-75,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het Finanzgericht Berlin in het aldaar aanhangig geding tussen

1 — Procestaal: Duits.

MATISA-MASCHINEN-GMBH, te Bielefeld,

en

HAUPTZOLLAMT BERLIN-PACKHOF, te Berlijn,

om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van de posten 86.04 B en 84.23 A II b van het gemeenschappelijk douanetarief, opgenomen in verordening (EEG) nr. 950/68 van de Raad van 28 juni 1968 (PB nr. L 172 van 22 juli 1968, blz. 1).

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt: R. Lecourt, President, R. Monaco en H. Kutscher, Kamerpresidenten, A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart en A. O'Keeffe, Rechters,

Advocaat-Generaal: J. P. Warner
Griffier: A. Van Houtte

het navolgende

ARREST

Ten aanzien van de feiten

Overwegende dat de feiten, het procesverloop en de krachtens artikel 20 van 's Hofs EEG-Statuut ingediende schriftelijke opmerkingen kunnen worden samengevat als volgt:

I — De feiten en het procesverloop

Op 3 juni 1971 bood de firma Matisa-Maschinen-GmbH bij het Hauptzollamt Berlin-Packhof een Matisa-stop-, egaliseer- en richtmachine ter inklaring aan. Het betreft hier een railvoertuig, dat is bestemd voor het onderhoud van spoorbanen en dient om ballast onder de dwarsliggers te brengen en de rails te richten. De machine bestaat uit een overdekt wagenonderstel en is voorzien van de nodige werktuigen voor de beoogde werkzaamheden, namelijk vier stopbussen met elk twee paar stopijzers, spoorlichters, spoorschifters en niveauregelaars. De machine heeft een dieselmotor die niet slechts dient voor de aan-

drijving van de verschillende werktuigen en de voortbeweging van het gehele voertuig tijdens het werk, maar ook voor een snelle verplaatsing — waarbij het voertuig zowel voor- als achterwaarts een snelheid van 80 km per uur bereikt — wanneer de werktuigen buiten bedrijf zijn.

Het Hauptzollamt deelde de machine aanvankelijk in onder post 84.23 A II b van het gemeenschappelijk douanetarief.

Post 84.23 luidt:

„84.23 Delf- en graafmachines en -toestellen, machines en toestellen, voor grondwerken en voor grondboringen, stationaire en andere (mechanische schoppen, kolenzaagmachines, excavatoren, sleepschoppen, egaliseermachines, bulldozerattachments, enz.); heimachines, sneeuwploegen en andere sneeuwruimers, andere dan de sneeuwruimauto's bedoeld bij post 87.03:

A. Delf- en graafmachines en -toestellen, machines en toestellen voor grondwerken en voor grondboringen:

I. Machines en toestellen, met eigen beweegkracht, gemonteerd op rupsbanden of op wielen, welke zich niet langs rails kunnen voortbewegen

...

II. Andere:

a) machines voor grondboringen

b) overige

B. Heimachines; sneeuwploegen en andere sneeuwruimers, andere dan de sneeuwruimauto's bedoeld bij post 87.03."

Bij wijzigingsbeschikking van 2 maart 1972 deelde het Hauptzollamt de machine in onder post 86.04 B op grond dat het geen werkmachine was, doch een voertuig voor het onderhoud van spoorbanen, wegens zijn vermogen zich snel en op eigen kracht over de spoorbaan te verplaatsen. Post 86.04 luidt:

„86.04 Motorwagens voor spoor- en tramwegen en railauto's (draisines met motor):

A. electrische motorwagens (met stroomafnemer)

B. andere."

Na tevergeefs een bezwaarschrift tegen de wijzigingsbeschikking te hebben ingesteld, wendde de firma Matisa-Maschinen-GmbH zich in beroep tot het Finanzgericht Berlin met een verzoek tot nietigverklaring der beschikking.

In dit geding stelde het Hauptzollamt dat het hier niet gaat om een werkmachine in de zin van post 84.23, omdat de machine zich snel over het spoorwegnet kan verplaatsen en daarom als motorwagen moet worden ingedeeld onder post 86.04. Het beroept zich hiertoe vooral op de toelichtingen bij de nomenclatuur van Brussel op post 86.04, luidende:

„Tot post 86.04 behoren eveneens de voertuigen met eigen beweegkracht voor het onderhoud van spoorbanen (bijvoorbeeld voor het richten van rails). Deze voertuigen zijn daartoe voorzien van één of meer motoren, die niet alleen dienen voor het aandrijven van de werktuigen (railrichters, ballaststampers, enz.) waarmede de voertuigen zijn uitgerust en voor het voortbewegen van het geheel tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden, maar bovendien voor het snel en geheel zelfstandig voortbewegen van de voertuigen langs de spoorbaan".

Het Hauptzollamt meent dat de term „motorwagen" in de zin van post 86.04 niet slechts railvoertuigen voor personen- en goederenvervoer omvat, doch ook dienstwagens voor baanonderhoud en ten behoeve van het spoorwegverkeer.

Daarentegen meent de firma Matisa dat de term „motorwagen" slechts hoofdzakelijk voor personen- of goederenverkeer bestemde voertuigen kan omvatten. De hierbedoelde machine moet worden beschouwd als een werkmaschine.

Zij meent dat het Hauptzollamt zich zijnerzijds niet kan beroepen op de toelichtingen bij de nomenclatuur van Brussel. Deze toelichtingen zijn volgens haar onwetting, omdat zij ten aanzien van de draagwijdte van post 86.04 veel verder gaan dan de formele inhoudsomschrijving van deze post. „Egaliseermachines" worden bijvoorbeeld uitdrukkelijk genoemd in post 84.23.

Het Finanzgericht Berlin (IIIe Kamer) besloot bij beschikking van 19 maart 1975 de behandeling te schorsen en het Hof van Justitie te verzoeken om een prejudiciële beslissing inzake de volgende vragen:

„Moet de door verzoekster op 3 juni 1971 in de EEG ingevoerde Matisa-stop-, egaliseer- en richtmachine worden ingedeeld onder post 86.04 B (als motorwagen) of onder post 84.23 A II b (als machine voor grondwerken) van het gemeenschappelijk douanetarief (verordening (EEG) nr. 950/68 van de Raad van 28 juni 1968 (PB nr. L 172 van 22 juli 1968, blz. 1)?

Zijn met name de toelichtingen bij de nomenclatuur van Brussel (BGBl. 1952 II blz. 2; GVBL Berlin 1954, blz. 284), volgens welke de ingevoerde machine eventueel als motorwagen moet worden ingedeeld, naar gemeenschapsrecht bindend voor de uitlegging van het gemeenschappelijk douanetarief?"

De verwijzingsbeschikking is ingekomen ter griffie op 1 april 1975.

De Commissie der Europese Gemeenschappen, ten deze vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur J. Amphoux, als gemachtigde, bijgestaan door de heer Götz zur Hausen, lid van de juridische dienst, heeft overeenkomstig artikel 20 van het Statuut van het Hof van Justitie schriftelijke opmerkingen ingediend.

II — Bij het Hof ingediende schriftelijke opmerkingen

De *Commissie* wijst voor de draagwijdte van de toelichtingen bij de nomenclatuur van Brussel op de jurisprudentie van het Hof volgens welke aan deze toelichtingen, zolang gemeenschapsrechtelijke bepalingen terzake ontbreken, „het gezag toekomt van waardevolle hulpmiddelen bij de uitlegging der tariefposten van het gemeenschappelijk douanetarief".

De Commissie wijst op de noodzaak van een uniforme toepassing van het gemeenschappelijk douanetarief in de gehele Gemeenschap en meent dat de toelichtingen een belangrijk hulpmiddel bij de uitlegging zijn en een juiste toepassing van het gemeenschapsrecht mogelijk maken.

Omtrent de indeling van de stop-, egaliseer- en richtmachine, merkt de Commissie op dat volgens aantekening nr. 1, sub k, van afdeling XVI van het gemeenschappelijk douanetarief (machines en toestellen; electrotechnisch materieel) indeling onder post 84.23 automatisch uitgesloten is wanneer dit werktuig behoort tot de categorie „vervoermaterieel".

Derhalve moet het begrip „vervoermaterieel" in de zin van afdeling XVII worden gedefinieerd, en met name het in hoofdstuk 86 van het gemeenschappelijk douanetarief gebezigde begrip „rollend en ander materieel voor spoor- en tramwegen".

Waar het in casu gaat om een voertuig met zelfaandrijving, komt de vraag uiteindelijk neer op de uitlegging van het begrip „motorwagen" in de zin van post 86.04.

De Commissie herinnert eraan dat het Comité voor de nomenclatuur van de internationale douaneraad indertijd was geraadpleegd over de tariefindeling van een praktisch gelijke machine als de onderhavige en zich daarbij had uitgesproken voor indeling onder post 86.04, en dat daarna de toelichtingen op deze post in die zin waren gewijzigd.

Volgens de Commissie gaat het in casu ook om een „motorwagen", die valt onder post 86.04.

Uit de opzet van hoofdstuk 86 blijkt dat men daaronder al het spoorwegmateriaal heeft willen brengen, en wel niet alleen het rollend materiaal, doch ook vast materiaal. Dit wordt trouwens bevestigd door de toelichtingen bij de nomenclatuur van Brussel inzake hoofdstuk 86, luidende:

„Dit hoofdstuk omvat rollend en ander materieel voor alle soorten van spoorbanen (spoorwegen, tramwegen, decauvillespoorwegen, monorailspoorwegen, enz.), containers en dergelijke laadkisten, ingericht en uitgerust voor het vervoer met ongeacht welk vervoermiddel, alsmede niet-electrische mechanische signaal-, waarschuwing-, veiligheids-, controle- en bedieningstoestellen voor het verkeer."

Weliswaar brengt de omstandigheid dat een machine zich op rails voortbeweegt, op zichzelf niet mede dat zij behoort tot de categorie rollend materieel voor spoorwegen in de zin van hoofdstuk 86. Voor zodanige indeling is het beslissende criterium dat deze machines bestemd zijn op een spoorwegnet van een bepaalde omvang te rijden. Wat in het bijzonder het begrip „motorwagen" in de zin van post 86.04 betreft, gaat het erom of het voertuig zich op eigen kracht over het gehele spoorwegnet kan voortbewegen, zonder dat — zoals bij locomotieven — het trekken of duwen van andere spoorwegvoertuigen op de voorgrond staat.

Dat op eigen kracht voortbewogen machines voor het onderhoud van spoorbanen behoren tot post 86.04, blijkt overigens ook bij vergelijking met de tekst van post 86.06, welke voertuigen omvat die zijn bestemd voor het onderhoud van de spoorbanen en — niet op eigen kracht doch door locomotieven — over rails kunnen worden voortbewogen.

In de toelichting bij de nomenclatuur van Brussel inzake deze post worden stopmachines ook uitdrukkelijk (sub 4) genoemd. Blijkbaar stemmen dus de toelichtingen op deze laatste post ten aanzien van de indeling van machines voor het onderhoud van spoorbanen overeen met die van post 86.04, behoudens op het punt van de zelfaandrijving, hetgeen de beide posten onderscheidt.

De Commissie acht het volstrekt niet gerechtvaardigd en volkomen onlogisch op grond van een dergelijke aandrijfkracht aan te nemen dat het werktuig niet als vervoermaterieel kan worden beschouwd, en het in te delen onder hoofdstuk 84. Een werktuig zonder zelfaandrijving heeft nog veel minder het karakter van rollend materieel als hetzelfde werktuig met zelfaandrijving, dat veel meer verwant is aan locomotieven.

De Commissie zou de gestelde vragen dan ook als volgt willen beantwoorden:

1. Zolang gemeenschapsrechtelijke toelichtingen terzake ontbreken, komt aan de toelichtingen, voorzien in het Verdrag inzake de nomenclatuur voor de indeling van goederen in de douanetarieven, het gezag toe van waardevolle hulpmiddelen bij de uitlegging van de posten van het gemeenschappelijk douanetarief.
2. De term „motorwagen" in post 86.04 van het gemeenschappelijk douanetarief, moet aldus worden uitgelegd dat zij alle spoorwegvoertuigen omvat, die zijn uitgerust met zelfaandrijving waardoor zij zich over het gehele spoorwegnet kunnen verplaatsen, zelfs wanneer zij niet hoofdzakelijk ten doel hebben andere spoorwegvoertuigen zonder zelfaandrijving voort te bewegen.

III — Mondelinge behandeling

De firma Matisa-Maschinen-GmbH, ten deze vertegenwoordigd door W. Schlüter, advocaat te Bielefeld, en de Commissie der Europese Gemeenschappen, ten deze vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur J. Amphoux, als gemachtigde, bijgestaan door de heer Götz zur Hausen,

lid van de juridische dienst, hebben ter terechtzitting van 24 september 1975 mondelinge opmerkingen gemaakt.

De Advocaat-Generaal heeft ter terechtzitting van 14 oktober 1975 conclusie genomen.

Ten aanzien van het recht

1 Overwegende dat het Finanzgericht Berlin bij beschikking van 19 maart 1975, ingekomen ter griffie op 1 april 1975, krachtens artikel 177 EEG-Verdrag twee vragen heeft gesteld inzake de uitlegging van het gemeenschappelijk douanetarief (PB nr. L 172/1968);

dat het Hof in de eerste plaats wordt gevraagd of de „Matisa-stop-, egaliseer- en richtmachine" moet worden ingedeeld onder post 86.04 B (als motorwagen) of onder post 84.23 A II b (als machine voor grondwerken) van het gemeenschappelijk douanetarief;

dat het Hof in de tweede plaats wordt gevraagd of de toelichtingen bij de nomenclatuur van Brussel inzake genoemde posten bindend zijn voor de uitlegging van het gemeenschappelijk douanetarief;

2 Overwegende ten aanzien van deze laatste vraag dat het Hof bij arrest van 8 december 1970, zaak 14-70, Bakels/Oberfinanzdirektion München, Jurispr. 1970, blz. 1001, heeft verklaard voor recht: „zolang gemeenschapsrechtelijke bepalingen terzake ontbreken, komt aan de verklarende toelichtingen en de indelingsadviezen, voorzien in het Verdrag inzake de nomenclatuur voor de indeling van goederen in de douanetarieven, het gezag toe van waardevolle hulpmiddelen bij de uitlegging der tariefposten van het gemeenschappelijk douanetarief";

dat, waar de onderhavige zaak geen elementen bevat die een andere conclusie wettigen, derhalve in dezelfde zin dient te worden geantwoord;

3 Overwegende dat de hierbedoelde machine in de beschikking wordt omschreven als een railvoertuig voor het onderhoud van spoorbanen, welke dient om ballast onder dwarsliggers te brengen of te egaliseren en de rails te richten, is samengesteld uit een overdekt wagononderstel en is voorzien van de nodige werktuigen voor de beoogde werkzaamheden, met name vier stopbussen met elk twee paar stopijzers, spoorlichters, spoorschifters en niveauregelaars, terwijl de dieselmotor niet slechts dient voor de aandrijving der verschillende werktuigen en de voortbeweging van het gehele voertuig tijdens het

werk, maar ook voor een snelle verplaatsing — waarbij het voertuig, zowel voor- als achterwaarts een snelheid van 80 km per uur bereikt — wanneer de werktuigen buiten bedrijf zijn;

dat het Hof in het kader van artikel 177 niet bevoegd is een communautaire regel op een bepaald geval toe te passen, doch wel aan de nationale rechter interpretatiegegevens met betrekking tot het gemeenschapsrecht kan verstrekken, die voor hem van waarde kunnen zijn, bij de toepassing van deze regel;

4 Overwegende dat post 84.23 luidt:

„Delf- en graafmachines en -toestellen, machines en toestellen, voor grondwerken en voor grondboringen, stationaire en andere (mechanische schoppen, kolenzaagmachines, excavatoren, sleepschoppen, egaliseermachines, bulldozerattachments, schrapers, enz.); heimachines; sneeuwploegen en andere sneeuwruimers, andere dan de sneeuwruimauto's bedoeld bij post 87.03:

A. Delf- en graafmachines en -toestellen, machines en toestellen, voor grondwerken en voor grondboringen:

I. Machines en toestellen met eigen beweegkracht, gemonteerd op rupsbanden of op wielen, welke zich niet langs rails kunnen voortbewegen;

II. andere:

a) machines voor grondboringen

b) overige";

dat post 86.04 luidt:

„Motorwagens voor spoor- en tramwegen en railauto's (draisines met motor):

A. Electrische motorwagens (met stroomafnemer)

B. andere";

5 Overwegende dat de posten 84 deel uitmaken van afdeling XVI en de posten 86 van afdeling XVII;

dat in de aantekeningen bij afdeling XVI onder meer staat:

„1. Deze afdeling omvat niet ... k) vervoermaterieel bedoeld bij een der posten van afdeling XVII";

dat derhalve de hier gebezigde term „vervoermaterieel" moet worden verduidelijkt;

6 Overwegende dat bij lezing van hoofdstuk 86, getiteld: „Rollend en ander materieel voor spoor- en tramwegen; niet-electrische signaal- en waarschuwingstoestellen voor het verkeer", de bedoeling blijkt al het spoorwegmaterieel, met name het rollend materieel, onder dit hoofdstuk te brengen;

dat weliswaar de term „Triebwagen" in de Duitse tekst van post 86.04 de indruk zou kunnen wekken dat deze post slechts doelt op voertuigen voor personen- en goederenvervoer, doch dat bij vergelijking met de teksten in andere talen blijkt dat deze post ook railvoertuigen voor het onderhoud van spoorbanen kan omvatten;

dat onder deze omstandigheden de tekst van deze post zich er niet tegen verzet de toelichtingen bij de nomenclatuur van Brussel te beschouwen als een waardevol hulpmiddel bij de uitlegging van het gemeenschappelijk douanetarief, waar zij het volgende bepalen:

„Tot post 86.04 behoren eveneens de voertuigen met eigen beweegkracht voor het onderhoud van spoorbanen (bv. voor het richten van rails). Deze voertuigen zijn daartoe voorzien van één of meer motoren, die niet alleen dienen voor het aandrijven van de werktuigen (railrichters, ballaststampers, enz.) waarmede de voertuigen zijn uitgerust en voor het voortbewegen van het geheel tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden, maar bovendien voor het snel en geheel zelfstandig voortbewegen van de voertuigen langs de spoorbaan";

7 Overwegende dat op de eerste vraag derhalve dient te worden geantwoord dat de term „motorwagen" in post 86.04 van het gemeenschappelijk douanetarief aldus moet worden uitgelegd, dat daaronder mede zijn begrepen voertuigen met eigen beweegkracht voor het onderhoud van spoorbanen, voorzien van een of meer motoren voor het snel en geheel zelfstandig voortbewegen van de voertuigen langs de spoorbaan;

Ten aanzien van de kosten

8 Overwegende dat de kosten, door de Commissie van de Europese Gemeenschap wegens indiening harer opmerkingen bij het Hof gemaakt, niet voor vergoeding in aanmerking kunnen komen;

dat de procedure ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding als een aldaar gerezen incident is te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen;

HET HOF VAN JUSTITIE,

Uitspraak doende op de door het Finanzgericht Berlin bij beschikking van 19 maart 1975 gestelde vragen, verklaart voor recht:

Zolang gemeenschapsrechtelijke bepalingen ter zake ontbreken komt aan de toelichtingen en de indelingsadviezen, voorzien in het Verdrag inzake de nomenclatuur voor de indeling van goederen in de douanetarieven, het gezag toe van waardevolle hulpmiddelen bij de uitlegging der posten van het gemeenschappelijk douanetarief.

De term „motorwagen" in post 86.04 van het gemeenschappelijk douanetarief moet aldus worden uitgelegd dat daaronder mede zijn begrepen voertuigen met eigen beweegkracht voor het onderhoud van spoorbanen, voorzien van een of meer motoren die dienen voor het snel en geheel zelfstandig voortbewegen van de voertuigen langs de spoorbaan.

Lecourt Monaco Kutscher Donner Mertens de Wilmars

Pescatore Sørensen Mackenzie Stuart O'Keeffe

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op drieëntwintig oktober negentienhonderdvijfenzeventig.

De Griffier

A. Van Houtte

De President

R. Lecourt